

Ludvík Tošenovský

Národnost: česká

Datum narození: 24. prosince 1917

Místo narození: Sýkorec (okres Nový Jičín)

Datum úmrtí: 7. března 2012

Místo úmrtí: Brno

Sociální zařazení: Ludvík Tošenovský se narodil na Štědrý den roku 1917. Otec Ludvík i matka Anežka, rozená Boháčková, pracovali jako dělníci v Kopřivnici. Ludvík měl staršího bratra Hynka a mladší sestru Josefu. Oba bratři se během druhé světové války zapojili do domácího odboje. V roce 1944 byl Hynek Tošenovský nacisty popraven. Ludvík dál pokračoval v odboji a vedl ilegální buňku KSČ ve Frenštátu pod Radhoštěm. Zde také potkal svou ženu Drahušku, rozenou Kopeckou. V roce 1943 se jim narodila dcera Taťána. Roku 1970 byli manželé Tošenovských vyloučeni z KSČ za odmítavý postoj k sovětské okupaci. Vyloučením ze strany skončila Tošenovského akademická kariéra. Po sametové revoluci byl v roce 1991 rehabilitován. Až do smrti se filozofii aktivně věnoval a psal také příležitostně básně.

Akademické působení

Po absolutoriu čtyř ročníků reálného gymnázia v Příboru přešel na učitelský ústav, kde maturoval v roce 1937 v oboru učitel národní školy. Gymnaziální vzdělání dokončil externě maturitou na gymnáziu ve Valašském Meziříčí. Po válce studoval na brněnské filozofické fakultě angličtinu a ruštinu; studium dokončil v roce 1947. Zúčastnil se měsíční studijní cesty do Anglie. V této době se začal badatelsky profilovat jako filozof.

V roce 1952 nastoupil jako odborný asistent na brněnské katedře marxismu-leninismu. Doktorát v oboru filozofie dokončil v roce 1953 a v roce 1958 začal přednášet na filozofické fakultě. V roce 1960 získal titul kandidáta věd na základě práce *Příspěvky k základním otázkám teorie pravdy*. Následně se úspěšně ucházel o habilitaci na filozofické fakultě a předložil upravenou práci o teorii pravdy. O čtyři roky později byl Tošenovský jmenován profesorem filozofie a marxismu. V letech 1965 a 1966 zastával funkci děkana FF MU. Byl také velmi aktivní v Československé akademii věd. Od roku 1967 do roku 1970 byl vedoucím kolegia filozofie a sociologie ČSAV. Přispíval do řady odborných časopisů a působil jako zástupce šéfredaktora *Filosofického časopisu*. Právě v šedesátých letech byly publikovány jeho zásadní práce *Příspěvky k základním otázkám teorie pravdy* a *Pravda ve starověké a v marxistické filosofii*.

Poslední monografická práce *Dialektika a věda* vyšla v roce 1970. Během normalizace byl pro své politické názory propuštěn. Po sametové revoluci byl zpětně rehabilitován a mohl opět publikovat ve *Filosofickém časopise*. Ve své vědecké činnosti se zevrubně zabýval teorií pravdy, teorií jazyka a dialektickou logikou. Svou filozofii a také svůj život popisuje v knize *Za pravdou ve filozofii v průvanu společenských proměn*.

Veřejná činnost

Střední škola předurčila jeho učitelskou kariéru. Jako výpomocný učitel nastoupil na národní školu v Ostravě a během války učil na různých odborných školách ve Frenštátě pod Radhoštěm. Zde se aktivně účastnil protinacistického odboje a vedl ilegální komunistickou buňku. Přesto po válce nepožádal o zpětné zapsání do KSČ, čehož později litoval. Do komunistické strany tak oficiálně vstoupil až po válce. Frenštát opustil v roce 1949, kdy odešel učit na střední školu do Brna.

V padesátých letech krátce řídil znojenské pedagogické gymnázium, ale poté už byla jeho profesní dráha spojena s Masarykovou univerzitou. Vždy se aktivně se vyjadřoval k aktuální společenské situaci. Po srpnové okupaci vojsky Varšavské smlouvy napsal v únoru roku 1969 článek otištěný v *Moravskoslezském týdnu (M-týden)* – kritizoval především chování sovětských vojáků. V roce 1970 byl pro své názory vyloučen z komunistické strany a byl nucen akademickou dráhu opustit. Na univerzitě ale zůstal a začal pracovat ve fakultní knihovně. Nejprve jako knihovník, ale pro svou erudici a jazykové schopnosti se později staral i o akvizice nových zahraničních knih. Z totožných politických důvodů byl také těsně před důchodem donucen rok pracovat jako pomocný dělník na stavbě dětské nemocnice v Brně.

Evaluace

Byl významným filozofem, vedoucím katedry filozofie a metodologie a děkanem FF MU. Po srpnové okupaci se nebál projevit své názory, za což byl režimem perzekvován.

Ohlasy

Jako posluchačka jeho přednášek a později i jako aspirantka na jeho katedře mohu konstatovat, že přes různé věci, které jsme mu vyčítali, byl prof. Tošenovský vždy otevřený diskusi, nesnášel nespravedlnost a všem činností, kterým se věnoval, věnoval se s plným nasazením. \ Ivana Holzbachová

Prameny a literatura

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, osobní spisy, kart. 37/29, 44/11.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A1 RMU, osobní spisy, kart. 219/4057, 392/2.

Heslo Ludvík Tošenovský. *Slovník českých filosofů*. Brno: Masarykova univerzita, 1998.

GABRIEL, Jiří. Sedmdesátiny Ludvíka Tošenovského. *Universitas*, 1987, č. 6. 89–91.

HOLZBACHOVÁ, Ivana. Zemřel Ludvík Tošenovský. *Universitas*, 2012, č. 2, s. 60.

HUBEROVÁ, Vladimíra. *Ludvík Tošenovský* [online]. 2015. [cit. 30. srpna 2017]. Dostupné z: <https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=22787>.

TOŠENOVSKÝ, Ludvík. *Učitelem za války. Vzpomínky na frenštátskou obchodní akademii*. Brno: [s. n.], 2002.